

7. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

8. Cherniei V., Cherniavskiy S., Babanina V., Ivashchenko V. Criminal remedies and institutional mechanisms for combating corruption crimes: the experience of Ukraine and international approaches. *Juridical Tribune*. 2022. Vol. 12. Num. 2. P. 227–245. DOI: 10.24818/TBJ/2022/12/2.05.

9. Cherniei, V., Cherniavskiy, S., Babanina, V., Tykhonova O., & Hudkova, H. (2023). Características de la responsabilidad por revelación del secreto bancario en Europa y Estados Unidos. *Jurídicas CUC*, 19(1), P. 311–338. <https://doi.org/10.17981/juridcuc.19.1.2023.11>. URL: <https://revistascientificas.cuc.edu.co/juridicascuc/article/view/4598>

Загородній Сергій Сергійович,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності навчально-
наукового інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Існування сучасного постіндустріального суспільства неможливе без централізованого, безперебійного постачання води, газу, тепла та електроенергії. Припинення або обмеження подачі джерел життєзабезпечення споживачам порушує їхні законні права та інтереси, викликаючи гостру негативну реакцію. Не випадково охорона енергетичної безпеки є одним з основних завдань кримінального законодавства.

Безперебійна робота об'єктів електроенергетики забезпечує суспільство необхідними благами цивілізації. Знищення або пошкодження таких об'єктів неминуче призводить до негативних наслідків, зокрема порушення нормальної життєдіяльності об'єктів критичної інфраструктури (лікарень, банків, об'єктів зв'язку, транспорту, теплопостачання тощо). Для належного функціонування об'єктів електроенергетики, а також недопущення фактів їх пошкодження в 2005 році Законом України від 31 травня 2005 року № 2598-IV «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення в галузі електроенергетики» було встановлено кримінальну відповідальність за їх умисне пошкодження шляхом доповнення КК України ст. 194-1 [3].

Відповідно до статистичних даних Офісу Генерального прокурора, за 2013 рік – зареєстровано 434 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 194-1 КК України; за 2014 рік – 372;

за 2015 рік – 243; за 2016 рік – 242; за 2017 рік – 216; за 2018 рік – 125; за 2019 рік – 85; за 2020 рік – 69; за 2021 рік – 60; за 2022 рік – 33; за 2023 рік – 41; за 2024 рік – 50; за перший квартал 2025 року – 20 [6]. Зазначені дані свідчать про те, що останніми роками кількість фактів умисного пошкодження об'єктів електроенергетики починає зростати. Це зумовлено бойовими діями на території України, а також диверсійною роботою з боку держави агресора.

Крім того, проведені дослідження показали, що щодня на території України відбувається низка відключень об'єктів електроенергетики, кожне десяте з яких є незаконним і призводить до дестабілізації роботи комунально-побутових і соціально-значущих об'єктів, що, зокрема, пов'язано з розгалуженістю систем енергопостачання.

Збройна агресія росії проти України поставила нові виклики перед кримінальним законодавством нашої держави. Здатність підтримувати стійкість до зовнішніх та внутрішніх загроз є так званим критерієм економічної безпеки, який забезпечить економічну стабільність та незалежність, а також економічне зростання [9, с. 357-362; 10, с. 208; 7, с. 575–579]. Саме тому, існує нагальна потреба забезпечити належну кримінально-правову охорону об'єктів електроенергетики. У зв'язку з чим, виникає необхідність наукового опрацювання кримінально-правової характеристики умисного пошкодження об'єктів електроенергетики. Це дасть змогу визначити проблемні аспекти чинної редакції ст. 194-1 КК України, а також сформулювати пропозиції щодо змінення норми з метою її адаптації до вимог сучасності.

Деякі аспекти кримінально-правової охорони об'єктів електроенергетики досліджували у своїх працях такі вчені: В. В. Бабаніна, Р. О. Боднарчук, Р. А. Бориславський, І. Б. Газдайка-Василишин, Ю. П. Дзюба, О. П. Дячкін, С. А. Миронюк, Р. О. Мовчан, С. В. Незнайко, О. Г. Сандул, А. В. Семенюк-Прибатень, О. В. Таран, О. О. Юріков та ін. Хоча праці цих дослідників становлять значну наукову й практичну цінність, чимало питань, пов'язаних із ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 194-1 КК України, залишилися дискусійними, а деякі взагалі недослідженими. Формальний підхід конструювання деяких норм міг суттєво перешкодити фіксації кримінально-протиправних дій [1; 8, с. 22].

Нині ч. 1 ст. 194-1 КК України передбачає відповідальність за умисне пошкодження або руйнування об'єктів електроенергетики, якщо ці дії призвели або могли призвести до порушення нормальної роботи цих об'єктів, або спричинило небезпеку для життя людей, а такі дії караються штрафом від однієї тисячі до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох

років, або позбавленням волі на той самий строк. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або загальнонебезпечним способом, караються позбавленням волі на строк від трьох до десяти років. Водночас, якщо вони спричинили загибель людей або інші тяжкі наслідки, то караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років [2]. Зазначені санкції двічі посилювали Законами України від 15 квітня 2008 року № 270-VI «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності» [5] та від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [4].

Отже, попри зміни редакції досліджуваної норми, вбачається необхідність усунути суперечність між ст. 194 і 194-1 КК України шляхом внесення змін до останньої щодо визначення матеріальної шкоди у великому розмірі (ч. 1) та особливо великому розмірі (ч. 3). Це дасть змогу розмежувати ці два кримінальні правопорушення. Крім того, з ч. 2 обставину, що обтяжує відповідальність, – вчинено загальнонебезпечним способом необхідно «перенести» в ч. 3, оскільки це буде відповідати рівню суспільної небезпечності такого діяння.

Список бібліографічних посилань

1. Виявлення та припинення діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки [Текст]: метод. рек. / Никифорчук Д. Й., Ніколаюк С. І., Томма Р. П., Тарасенко О. С. та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. 70 с.

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення в галузі електроенергетики: Закон України від 31 трав. 2005 р. № 2598-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2598-15#Text>.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень»: Закон України від 22 листоп. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#n315>.

5. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності: Закон України від 15 квіт. 2008 р. № 270-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-17#Text>.

6. Статистика / Офіс Генерального прокурора: [сайт]. URL: <https://new.gp.gov.ua/posts/statistika>.

7. Тарасенко О. С. Окремі засади адміністративно-правового регулювання суб'єктів державного фінансового моніторингу:

зарубіжний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 575–579. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/136.pdf.

8. Тарасенко О. С. Особливості правового регламентування підстав проведення спеціального слідчого експерименту та імітування обстановки злочину до початку кримінального провадження. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. Вип. № 2 (10). С. 21–25. URL: <https://policeystika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeyistyka/article/view/185/165>.

9. Тарасенко О. С., Старенький О. С. Бюро економічної безпеки України: нові погляди на забезпечення національної економічної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 2. С. 357–362. URL: http://lsej.org.ua/2_2021/90.pdf

10. Cherniavskiy, S., Dzhuzha, A., Babanina, V., & Harust Yu. (2022). Financial and Economic Security in Ukraine: Improving a System based on the International Example. *Review of Economics and Finance*. 20 (1). P. 208–215. DOI: 10.37635/jnalsu.28(4).2021.157-168.

Задніченко Сергій Іванович,

заступник начальника Департаменту документального забезпечення – начальник управління обробки документів, запитів і звернень Національної поліції України

МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ СУТНОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБІЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

В антикорупційному законодавстві більшості Європейських країн та США під поняттям «корупційні злочини» розуміються посадові злочини, і в першу чергу, хабарництво, використання службового становища, зловживання владою, вимагання, крадіжки та шахрайство (Кримінальні кодекси Німеччини, Франції, Італії та США). До змісту корупційних діянь можна віднести хабарництво, кримінальний лобізм, непотизм (заступництво на основі особистих зв'язків), незаконну участь у підприємницькій діяльності особисто чи через близьких або довірених осіб, надання ексклюзивних прав з метою корисливого використання, придбання чи відволікання державних коштів і власності для своєї корпоративної групи, будь-яке використання чи маніпулювання службовою інформацією в особистих чи групових інтересах, прямих або непрямих внески в період виборчих компаній на користь визначених партій та осіб, а також і на інші політичні цілі, незаконний розподіл кредитів і інвестицій, проведення приватизації шляхом організації незаконних конкурсів, аукціонів, фактичного захоплення пакетів акцій, що знаходяться у державній власності, повне або часткове звільнення від митних платежів і податків, незаконне застосування системи преференцій стосовно